

Agnieszka Stadnychenko, Julia Shubrat

Żytomierski państwowy uniwersytet im. Iwana Franko, Ukraina
e-mail: Stadnychenko@yandex.ru

**Mięczaki rodzaju *Theodoxus* (Gastropoda: Pectinibranchia: Neritidae)
Ukrainy**

Mięczaki rodzaju rozdepka (*Theodoxus* Montfort, 1810) Ukrainy są bardzo ważną częścią zbiorników słodkowodnych oraz zbiorników w mniejszym lub większym stopniu zasłanych wodą morską. Według wiadomości ostatnich lat (V.V. Anistratenko, O. Yu. Anistratenko, 2001) fauna mięczków tego rodzaju na terenach Ukrainy jest przedstawiona 5 gatunkami: *Th. fluviatilis* (Linnaeus, 1758), *Th. danasteri* (Lindholm, 1908), *Th. euxinus* (Clessin, 1885), *Th. sarmaticus* (Lindholm, 1908), *Th. velox* V. Anistratenko in O. Anistratenko, Starobogatov et V. Anistratenko, 1999. Z tamtych mięczaków najbardziej rozpowszechnionymi w zbiornikach wodnych regionu są *Th. fluviatilis* i *Th. danasteri*. Trzy ostatnich gatunki są spotykane tylko na południe Ukrainy.

Ten rodzaj należy do rodzajów “trudnych” dlatego że rozgraniczenie jego gatunków jest bardzo skomplikowane z powodu niedostatku wyraźnych konchiologicznych cech przydatnych do ich wyróżnienia. A więc wynika niezbędna potrzeba w prowadzeniu badań muszli tych ślimaków z zastosowaniem współczesnych metodów statystycznych (STATISTICA 6.0).

Autorami tego komunikatu zostali zbadane (2006 – 2007) *Th. fluviatilis* i *Th. danasteri* z 117 miejscowości na terenach 19 obwodów Ukrainy (baseny rzek Pripjat, Dniepr, Dniestr, Dunaj, Zachodny Bug, Południowy Bug i ich lewi i prawi dopływy). Tamte gatunki często są spotykane razem. Zagęszczenie populacji gatunków rodzaju *Theodoxus* zwyczajnie nie przekracza 25 – 30 egz./m², podczas gdy czasem wynosi do 100 – 200 egz./m².

Th. fluviatilis i *Th. danasteri* posiadają jednakowe cechy ekologiczne. One są bezkręgowcami wyraźnie reofilnymi i bardzo wrażliwymi na deficyt tlenu w wodzie. Najczęściej występują w wielkich i małych rzekach o wartkim prądzie (0,6 – 1 m/sek), w strumieniach, niekiedy – w newysychających latach, trwałych starorzeciach, zakolach, kanałach, często – w jeziorach eutroficznym (przeważnie zaporowych) oraz w zalewach i wysłodzonych wodach morskich (wytrzymują zasolenie do 5 – 7 ‰). W ostatnich rozdepki osiągają czasem dużą liczebność.

Jak i inni gatunki rodzaju *Theodoxus* badane gatunki są zwyczajnie w biotopach z dość czystą (β -mezosaprobowa) woda, z piaszczysto-kamenistym lub mulisto-kamenistym dnem. Co się tyczy głębokości to *Th. fluviatilis* i *Th. danasteri* są na ogół rejestrowane na 0,1 – 0,35 m. Jednak jesienią przez spadek temperatury najwięcej ich można znaleźć już na głębokości 0,5 – 0,9 m.

Wszyscy *Theodoxus* żywią szczególnie upodobanie do zbiorników wodnych z pH wody 7 lub niewiele wyżej.

Przez wspólną spotykalność, tożsamość ekologiczną oraz bardzo nikielne różnicowanie muszli pomiędzy *Th. fluviatilis* i *Th. danasteri* można było zrobić przypuszczenie, że *Th. danasteri* nie jest gatunek „dobry”. Tamte przypuszczenie zostało potwierdzone przez zastosowanie do badania ich muszli aktualnych metodów statystycznych (discriminant, cluster, principal components analysis). Wyniki wyżej przytoczonych badań wskazują, że *Th. danasteri* nie można uważać za oddzielny gatunek rodzaju *Theodoxus*. Wszyscy jego egzemplarze należą do *Th. fluviatilis* – bardzo zmiennego gatunku, który tworzy szereg odmian (formy albo morphy lokalne) na podstawie różnic w budowie, ubarwieniu i rysunku muszli. Wszystkie one zawdzięczają działaniu miejscowych czynników środowiskowych (Piechocki, 1979).